

DISERTAČNÍ PRÁCE

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění

Studijní program Dějiny výtvarného umění

Jan Mergl

**Výtvarný vývoj produkce Harrachovské sklárny v Novém Světě
1850-1940**

**Art Development of the Production of the Harrach Glassworks
in Nový Svět 1850-1940**

Abstrakt

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jana Kybalová, CSc.

2014

ABSTRAKT

České sklo je celosvětově uznáváno za kulturní fenomén a Harrachovská sklárna v Novém Světě v Krkonoších patří jednoznačně na přední místo mezi podniky, které se v minulosti o proslulost českého sklářství zásadně zasloužily. Sklárna, zmiňovaná v písemných pramenech již počátkem 18. století, však zaujímá mezi českými výrobci dekorativního a nápojového skla jedinečné místo nejen svou třísetletou historií. Tradičně vynikající řemeslná zručnost, technologické zázemí a prozíravá snaha využívat, ale i vlastním přínosem rozvíjet nejrůznější postupy v práci s křišťálovým a barevným sklem jí vždy umožňovaly pohotově reagovat na stylové změny, jimiž sklářská tvorba během 18. až 20. století procházela.

Tato práce je studií vycházející z dlouhodobého soustředěného výzkumu archivních pramenů, zejména z firemní, v nezvyklé šíři dochované dokumentace. Jejím cílem bylo předložit zpřesňující, novou, podrobnou a ucelenou analýzu vývoje harrachovské produkce od druhé poloviny 19. století do roku 1940, tedy z období, jemuž dosud byla z uměleckohistorického zřetele věnována jen částečná, spíše okrajová pozornost.

Základní výzkum se soustředil na prameny nabízející příležitost objevit dosud nezhodnocené poznatky o produkci sklárny. Potvrdil se předpoklad, že výsledkem práce s prameny bude možnost identifikovat, systematicky časově utřídit a co nejpřesněji určit jednotlivé předměty, typy a skupiny výrobků, analyzovat podíl a přínos návrhářů či spolupracujících firem. Získaná zjištění byla kombinována s průzkumem a zhodnocením fyzických dokladů produkce – harrachovského skla ze sbírek četných českých a zahraničních muzeí.

Projekt vyústil v systematicky členěnou uměleckohistorickou analýzu a zhodnocení harrachovského skla doby historisujících stylů, orientalismu, secese a dekorativismu. Zvláštní pozornost, zejména v průběhu 19. století, je soustředěna na výstavy, jichž se sklárna účastnila, neboť právě příprava výstavních kolekcí byla vždy silným podnětem, který progresivně ovlivnil podobu produkce. Připomenuta je řada osobností, jejichž řemeslné schopnosti, zkušenosti a umělecké nadání pomáhaly udržovat sklárnu vždy v popředí české i světové sklářské tvorby. Kapitoly zabývající se odezvou stylových proudů doprovází komentovaný katalog s výběrem více než tří set reprezentativních příkladů dekorativního a nápojového skla.